

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PŘÍRODOVĚDA 5. ROČNÍK

**Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji
čtenářské a informační gramotnosti**

SRNEC OBECNÝ, JELEN LESNÍ

Vyhledávání informací v textu, řešení testu a úkolů

vl. znak: UM – ČaJS

SRNEC OBECNÝ

Životním prostředím srnce jsou nížiny, pahorkatiny i horské lesy. Nejvíce mu vyhovují listnaté nebo smíšené lesy s bohatým bylinným patrem. Patří mezi naši nejrozšířenější zvěř. Přes léto zvířata žijí samostatně, v zimě vytvářejí větší stáda. Za potravou srnec vychází na louky brzy ráno a navečer. Na pastvě ukusuje a polyká travu, ale i pupeny stromů a mladé větvičky, je to býložravec. V lesním úkrytu potravu přežvykuje, je tedy řazen mezi přežvýkavce.

Barva srsti srnců se mění podle ročního období. V létě je jejich zbarvení rezavohnědé, na podzim mění srst na hnědošedou. Mají dlouhé štíhlé končetiny, které jim umožňují rychlý běh a dlouhé skoky. Každá noha je zakončena dvěma kopýtky, kterým myslivci říkají spárky. Srnci proto patří mezi sudokopytníky.

Koncem ledna začínají srncům narůstat parohy, které jim během října odpadnou. Tento cyklus se každoročně opakuje. Srny parohy nemají. Ze smyslu má srnec velmi dobrý sluch a čich, zrak má slabší, rozlišuje však dobře pohyb. Jejich mláďata - srnčata, se rodí koncem měsíce května. Mají červenohnědou barvu s bílými skvrnami a zpočátku se živí sáním mateřského mléka. Srnci jsou savci.

Potkáte-li v lese „opuštěné srnče“ nikdy na ně nesahejte! Srna by lidský pach cítila a mládě by skutečně opustila. To by pak zbytečně zahynulo.

Srnec obecný

Srna a srnče

JELEN LESNÍ

Jelen se od srnce liší především větší stavbou těla (váží až 200 kg) a mohutnějším paroží. Přijímaný druh potravy mají oba stejný, řadíme ho mezi býložravce a přežvýkavce. Je to velký tulák. Na svých dlouhých nohou, může za den ujít až desítky kilometrů. Jelen je sudokopytník.

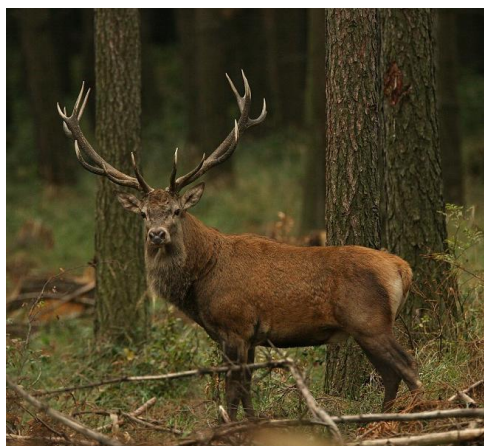
Vyhovují mu rozsáhlé horské lesy, ale vyskytuje se také v nížinných a lužních lesích (např. na jižní Moravě). Na rozdíl od srnce vyhledává vlhká místa, kde se rád válí v blátě, říkáme o něm, že se kaliští. I jelen mění svou srst podle potřeby. V létě má kratší rezavohnědou, v zimě pak nosí hnědošedou srst, která je delší a teplejší.

Jelenům začínají narůstat parohy začátkem dubna. Nosí je po celý rok. Během března jim odpadnou a ihned začínají růst nové.

Samicím říkáme laně. Během června se laním rodí jedno mládě – kolouch. Kolouch se stejně jako srnce živí zpočátku mateřským mlékem.

Jeleni a srnci patří mezi naši lovnou zvěř. Poskytují tak lidem maso, kterému říkáme zvěřina. O zvěř žijící v naší přírodě se musíme starat a vážit si jí. Nejvíce potřebuje naši pomoc v zimě, kdy napadne sníh a zvěř se těžko dostává k potravě. Proto myslivci staví zařízení, kterým říkáme krmelce. Zde dávají zvěři seno, kaštiny a oves, aby jí pomohli přečkat zimu. Pro zvěř je velmi důležitý klid v lese. Lidé se často neumí v přírodě chovat. Svým hlukem a zbytečným pohybem zvěř ruší, stresují a ta pak přichází o hodně sil.

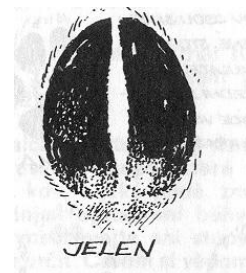
V případě přemnožení dokáže zvěř vážně poškozovat lesní porosty a může působit škody na polích. Proto musí myslivci udržovat její vhodné množství odstřelem nadbytečných kusů.

Jelen lesní

Laň s kolouchem

Úkol č. 1:

Testuj své znalosti v kvízu:

1. **Čím se převážně živí srnec obecný?**
 - a) trávou, pupeny stromů, větvičkami
 - b) hmyzem
 - c) žížalami a vodními rostlinami
2. **Kdo má větší hmotnost?**
 - a) srnec
 - b) jelen
 - c) srnec i jelen mají stejnou váhu
3. **Jak se nazývá mládě jelena lesního?**
 - a) kolouch
 - b) srnče
 - c) danče
4. **Jak se zachováš, když najdeš na louce opuštěné srnče?**
 - a) ihned mu poskytnu pomoc, vezmu ho domů a dám mu mléko
 - b) srna je někde poblíž, raději na něj nebudu sahat, aby necítila lidský pach
 - c) vezmu jej do náruče a budu hledat srnu
5. **Jak nazýváme činnost, při které se jelen válí v bahně?**
 - a) kaliští se
 - b) rochní se
 - c) bahní se
6. **Srnec i jelen mají každou končetinu zakončenou dvěma kopýtky, patří mezi**
 - a) lichokopytníky
 - b) kopytníky
 - c) sudokopytníky
7. **Jak se nazývají kostěné útvary, které mají jelen i srnec na hlavě?**
 - a) rohy
 - b) parohy
 - c) kolce
8. **Co platí o srnách?**
 - a) mohou mít na hlavě rohy
 - b) rodí srnčata v květnu a krmí je mateřským mlékem
 - c) o své kolouchy nepečují, protože se hned po narození sami živí trávou
9. **Čím krmí myslivci v zimě zvěř?**
 - a) senem, ovsem, kaštany
 - b) čerstvým chlebem
 - c) banány, pomeranči a mandarinkami
10. **Srnec a jelen patří mezi**
 - a) lichokopytníky, nepřežvýkavce
 - b) kopytníky, žvýkavce
 - c) sudokopytníky, přežvýkavce

Úkol č. 2:

Pojmenuj živočichy, které vidíš na obrázcích. Dle jejich jmen vytvoř srnčí a jelení rodinu tak, že do obdélníků zapíšeš čísla obrázků.

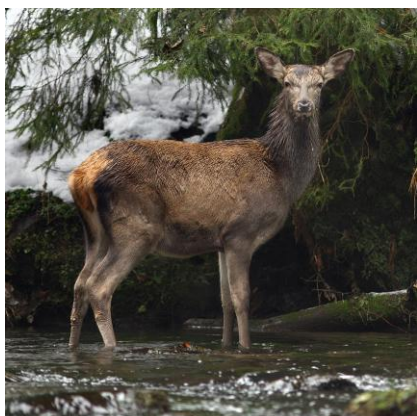
1.

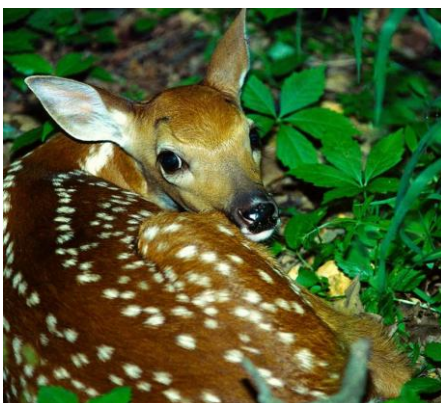
2.

3.

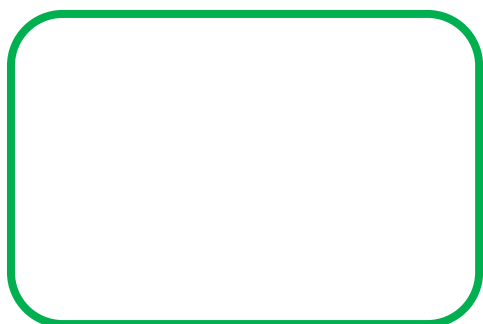
4.

5.

6.

Srnčí rodina

Jelení rodina

Úkol č. 3:

Napiš odpovědi na tyto otázky:

- 1. V jakém prostředí můžeme najít srnčí zvěř?**

.....

- 2. Proč potřebuje zvěř klid v lese?**

.....

.....

- 3. Jak se nazývají zařízení, ve kterých myslivci v zimě přikrmují zvěř?**

.....

- 4. Jak může zvěř škodit v případě, že se přemnoží?**

.....

- 5. Podle jakých znaků rozeznáš jelena od srnce?**

.....

Řešení:

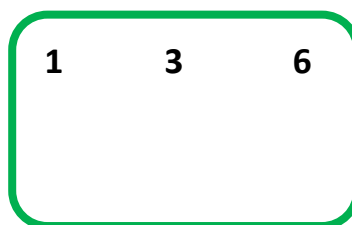
Úkol č. 1:

Test:

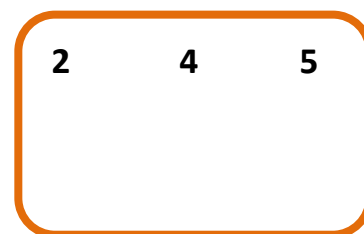
1. a)
2. b)
3. a)
4. b)
5. a)
6. c)
7. b)
8. b)
9. a)
10. c)

Úkol č. 2:

1. srna
2. jelen lesní
3. srnče
4. laň
5. kolouch
6. srnec obecný

Srncí rodina

Jelení rodina

Úkol č. 3:

1. V jakém prostředí můžeme najít srncí zvěř?
Srncí zvěř se vyskytuje v nížinách, pahorkatinách i v horských oblastech.
2. Mohou lidé svým chováním v přírodě ohrožovat zvěř?
Lidé ruší zvěř hlukem a zbytečným pohybem, zvěř se pak stresuje a přichází o hodně sil.
3. Jak se nazývají zařízení, ve kterých myslivci v zimě přikrmují zvěř?
Tato zařízení nazýváme krmelce.
4. Jak může zvěř škodit v případě, že se přemnoží?
V případě přemnožení poškozuje zvěř lesní porosty a také škodí na polích.
5. Podle jakých znaků rozeznáš jelena od srnce?
Jelen má větší hmotnost a mohutnější paroží. Jelen na rozdíl od srnce vyhledává vlhká místa, kde se kaliští.

POUŽITÉ ZDROJE:

- <http://www.pozorice.cz/pictures/srnec.jpg>
- <http://ms-snezne.wbs.cz/zver/srnec1.jpg>
- http://media1.mypage.cz/images/media1:4b32ffbf4583c.jpg/1_jelen_evropsky
- <http://www.obora.estranky.cz/img/mid/24/lan-s-kolouchem..jpg>
- <http://files.mikan33.webnode.cz/200000339-d87e7d9785/stopy%202.jpg>
- http://www.nature-photogallery.eu/cz/_userdata/photos/1685.jpg
- <http://www.mysliveckykrouzek.hys.cz/foto-prokolemjdouci/1S.jpg>
- <http://wallpapers.in-world.info/animals/kolousek.jpg>
- <http://www.google.cz/url?sa=i&source=images&cd=&cad=rja&docid=ZFVP7gbag66vzM&tbnid=1hj8YUBIGpRxpM:&ved=0CAgQjRwwAA&url=http%3A%2F%2Fmmily.blog.cz%2Fen%2F0911%2Fjelen-evropsky&ei=sYKOUdyzO8nBswaf14CoDA&psig=AFQjCNHjuGGChDFdFKpNUjQogvdO6DNLHg&ust=1368380466052748>
- **Jurčák, J., Přírodověda 5. ročník, Olomouc: Prodos 1996. 36 s. ISBN 80-85806-41-X**